

Korak nazaj

Tudi Trst ima končno novega župana. Na seji občinskega sveta, ki je bila prejšnji teden, je bil za župana izvoljen krščanski demokrat dr. Franco Richetti. Prejel je 31 glasov od skupnih 60; poleg demokristjanov so zanj glasovali socialisti in svetovalci socialdemokratske, republikanske ter liberalne stranke in svetovalec Slovenske skupnosti Lokar. Dr. Richetti bo vodil občinski odbor, v katerem bodo predstavniki vseh pravkar omenjenih strank, razen Slovenske skupnosti. Novi župan je star 49 let, je po poklicu pravnik in v službi v deželni upravi. Za župana je bil prvič izvoljen leta 1983, a je po nekaj letih odstopil, ker je tako predvideval dogovor z Listo za Trst.

Novost pri njegovi zadnji izvolitvi predstavlja dejstvo, da v koaliciji ni Liste za Trst, kar je predvsem posledica njenega hudega poraza na občinskih volitvah v letošnjem juniju, čeprav je v svetu ohranila devet svetovalcev, se pravi, da ima enako število mest kot socialisti.

Druga novost se tiče Slovenske skupnosti. Njen predstavnik je sicer glasoval za Franca Richettija, a je bil njegov glas le znak priznanja in zaupanja v predlaganega kandidata. Slovenske skupnosti ni v novi koaliciji zaradi veta socialistične stranke. Ta ji očita ravnanje v devinsko-nabrežinski občini, češ da ni pristala na izvolitev Vittorina Caldija za župana, zaradi česar je PSI zdaj v opoziciji in je poleg tega izgubil edinega slovenskega izvoljenega predstavnika, Igorja Tuto, ki je izstopil iz stranke in ostal v vladni koaliciji Ssk - KD kot neodvisen.

Tretja novost v zvezi z izvolitvijo novega župana je, da prvič po letu 1964 v tržaškem občinskem odboru ni oziroma ne bo odbornika slovenske narodnosti. Gre usekakor za korak nazaj, zlasti če upoštevamo hudi politični boj, ki ga je pred 25 leti vodila tedanja vodilna plast Kršč. demokracije proti nacionalističnim skrajnjem zaradi vstopa prvega Slovenca, socialista Dušana Hreščaka v občinski odbor. Tedaj je Lega Nazionale pobirala podpise proti prisotnosti Dušana Hreščaka v občinskem odboru in so bile pred sedežem KD v Trstu protestne manifestacije.

Kar zadeva ravnanje Slovenske skupnosti, menimo, da je v vsakem pogledu nepoprečno, saj je na dlani, da se župan Brezigar v tej mandatni dobi — ki bo potekla čez dobro poldrugeto leto — ne more in ne sme zamenjati. Takega mnenja ni samo Slovenska skupnost, temveč tudi druge politične sile ter seveda poznavalci razmer v devinsko-nabrežinski občini.

Pred dnevi je bil izvoljen tudi predsednik tržaške pokrajine. Z glasovi sveto-

dalje na 2. strani ■

VELIKO ZANIMANJE ZA DOGAJANJE V BEOGRADU

Medtem ko pišemo, še ne poznamo sklepov, ki so bili sprejeti na 17. zasedanju Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Za potek tega zasedanja je vladalo tudi izven Jugoslavije veliko zanimanje, kar je predvsem posledica dejstva, da so spori znotraj edine jugoslovanske organizirane politične sile postali javni. Izseljavanje Srbov in Črnogorcev s Kosova je nekaterim političnim silam v SR Srbiji služilo za pretvezo, da so sprožile razpravo tudi o drugih problemih, zlasti o reformi tistih ustavnih določil, ki zadevajo položaj te republike v okviru jugoslovanske federacije. Te sile trdijo, da SR Srbija po sedanji ustavi ni povsem suverena in nima enakega pravnega statusa kot ostalih pet republik, zaradi česar ni enakovredna in je torej diskriminirana. Tako med drugim ne more zaščititi srbskega prebivalstva, ki ne živi na ozemlju ožje Srbije.

Nezadovoljstvo teh sil v Srbiji je morada upravičeno, vendar so oblike, v katerih je to nezadovoljstvo prihajalo na dan, ter metode, ki so se jih posluževale, nekam sumljive in za jugoslovanske razmere vsekakor nenavadne. Najznačilnejši je primer Novega Sada, kjer je na pritisk »ulice« odstopilo celotno politično vodstvo. Enak učinek so nekateri hoteli doseči v Titogradu, v Črni gori, vendar je poskus propadel, ker črnogorsko politično vodstvo ni klonilo pred »ulico«.

Jasno je, da so takšne metode naletele na odpor večine članov Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, kar je prišlo tudi jasno do izraza na zadnjem zasedanju. Še najbolj otipljiv rezultat tega zasedanja pa predstavljata odstop vrste znanih in manj znanih političnih mož ter izvolitev novih predstavnikov.

Na zasedanju je uvodno poročilo prebral predsednik Stipe Šušar. Obravnaval je predvsem gospodarsko in socialno stanje v državi ter zlasti podrobneje govoril o vlogi Zveze komunistov in vsebini njenega dela. Poudaril je, da mora Zveza komunistov odpraviti značilnosti stranke na oblasti, se odpovedati monopolu v politiki, ker je treba okrepiti vlogo Socialistične zveze in prisluhniti tudi novim silam, ki se pojavljajo v družbi.

Zanimanje je vzbudil nastop obrambnega ministra, generala Kadrijevića. Ta je odločno poudaril, da je vojska podrejena predsedstvu SFR Jugoslavije in da prejema povelje le od tega foruma ter se ne vmešava v notranja politična ravnanja.

—o—

SMRT PETIH RUDARJEV

Spet nova nesreča v južnoafriškem rudniku. V rudniku platine v kraju Rustenburg je okvara na dvigalu terjala življenje petih rudarjev. Vsako leto terjajo nesreče v rudnikih Južnoafriške republike okoli 800 žrtev, v ogromni večini med tempolnimi rudarji.

»SKUPINA 88« JE ZASKRBLJENA

Veliko zaskrbljenost nad poslabšanjem političnega in družbenega ozračja v Jugoslaviji je pred kratkim izrazila tudi »Skupina 88«, ki povezuje mlade italijanske intelektualce na območju Istre in Reke. V dokumentu, ki so ga objavili v Kopru, je rečeno, da se začena uveljavljati nacionalistična in centralistična demagogija, ki zlorablja upravičeno nezadovoljstvo delavstva, s tem da ščuva k linčanju in čistkam stalinističnega tipa. Listina opozarja, da bi tak način političnega boja, ki skriva v sebi želje po nasilju in totalitarnosti, lahko povedel državo na rob prepada, ki bi bil podoban libanonskemu položaju, ali pa privedel do vojaške diktature.

Skupina 88 poziva vse demokratične

sile sosednje Italije, naj ob spoštovanju nevmešavanja, zato pa v imenu sodelovanja in prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo, nujno ocenijo nevarnost, ki preti Jugoslaviji in naj podprejo vse tiste vrednote, za katere se vneto zavzemajo bodisi demokratska jugoslovanska javnost bodisi politično vodstvo Slovenije. Skupina 88 obsoja vse poskuse tistih sil, ki bi želele destabilizirati in zadušiti ustavno suverenost Slovenije ali drugih republik in avtonomnih pokrajin. V listini je dalje rečeno, da bi kakršnikoli izredni ukrepi, zlasti še v Sloveniji, kjer javnost še nikoli po vojni ni tako upoštevala svojega političnega vodstva, nujno dovedli do represije z nepreglednimi posledicami.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 23. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Alica v čudežni deželi«, 4. in zadnji del (Lewis Carroll - Marko Sosič); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dario Fo: »Burkaški misterij«; 15.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 24. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz četrtkovih srečanj: Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Kakor od vetra se trese moje srce; 12.40 Cecilijanka 1987: pevska skupina Steverjan; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 15.15 Lahka glasba, novice, pogovori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana; pianist Aci Bertonecelj; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 25. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga — Bog sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 In ti, kam pojdeš v soboto zvečer?; 12.40 Cecilijanka 1987: mešani zbor Štandrež; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Prvo, drugo ali tretje?«; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 15.15 Lahka glasba, novice, pogovori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana; 18.00 Dario Fo: »Burkaški misterij«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 26. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Cecilijanka 1987: deklinski zbor Devin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 15.15 Lahka glasba, novice, pogovori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violončelist Andrej Petrač ter pianist Bojan Gorišek; 18.00 Marko Dvoržak: Pisma iz Prage — Slovenec v Pragi pred 20 leti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 27. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga — Bog sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Debelost in akupunktura; 12.40 Cecilijanka 1987: mešani zbor Peca iz Globasnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik na Koroškem; 13.20 Glasba po željah - Nediški zvon; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 15.15 Lahka glasba, novice, pogovori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnje zborovsko te'movanje »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 18.00 Zanimivosti iz arhiva Ciril-Methodove šole v Trstu ob 100. obletnici ustanovitve; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 28. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pogled v restavratsko delavnico. Pripravljajo Zorko Pelikan; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Filmi na ekranih: moški zbor Provox iz Nove Gorice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Sto nagrad za moj zaklad«; 14.30 Goriški razgledi; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 15.20 Lahka glasba, novice, pogovori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 29. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Koncert za srce in orkester; 12.35 Cecilijanka 1987: mešani zbor Hrast iz Doberdova; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 15.00 Drugi program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester in otroški zbor Glasbene matice; 18.00 William Shakespeare: tri tragedije — tri komedije: »Koriolan«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Petega vrhunškega sestanka ne bo

Petega vrhunškega sestanka med Reaganom in Gorbačovom ne bo. To je jasno povedal glasnik Bele hiše v Washingtonu in s tem dokončno odstranil govornice, po katerih je še vedno obstajala možnost, da se pred iztekom Reaganovega mandata še enkrat sestane vodilna moža Združenih držav in Sovjetske zveze. Glasnik je poudaril, da ni nikakršnih priprav na morebitni novi vrhunski sestanek, in da tudi ni perspektiv za še eno srečanje med Reaganom in Gorbačovom. Ta dva sta se zadnjič sestala ob koncu maja v Moskvi. Pred nekaj tedni je nekaj časa krožil glas, da bi se voditelja obeh velesil lahko še enkrat srečala, to pa v tedaj še razširjeni domnevi, da bosta morda skupno prejela Nobelovo nagrado za mir. Ta nagrada pa je bila — kot vemo — prisojena mirovnim silam

Združenih narodov, zato je odpadla še zadnja formalna možnost za srečanje med odhajajočim ameriškim predsednikom in med nanovo izvoljenim predsednikom Sovjetske zveze.

—o—

NOBEL ZA EKONOMIJO

Švedska akademija znanosti je podelila Nobelovo nagrado za ekonomijo. Visoko priznanje je šlo francoskemu ekonomistu Mauriceju Allaisu zaradi prispevka pri oblikovanju teorije tržišč in smotrne uporabe naravnih bogastev. Allais, ki je star 77 let, je prvi Francoz, ki prejme nagrado za ekonomijo.

KNJIGA O JALTI

Te dni je izšla v Parizu knjiga z naslovom »Jalta včeraj, danes in jutri«. Avtor knjige je Jean Laloy, bivši diplomat in bivši uradni prevajalec na pogovorih med Stalinom in De Gaulom leta 1944 ter velik strokovnjak za odnose med Vzhodom in Zahodom. Avtor knjige trdi, da o razdelitvi Evrope ni padele sklepe na konferenci na Jalti leta 1945 med Rooswelto, Churchilom in Stalinom, temveč da je razdelitev Evrope pravzaprav posledica same narave sovjetskega sistema ter nesposobnosti zahodnih zaveznikov.

O poteku konference na Jalti Laloy pravi, da se je tedaj močno čutil vpliv ameriškega predsednika Rooswelta, ki so mu bili evropski problemi povsem neznani in se je zanimal samo za vzpostavitev zadovoljivih odnosov v Sovjetsko zvezo. V takem ozračju je Stalin, pravi Laloy, dejansko dosegel vse, kar je zahteval. V tej zvezi pa je treba povedati, trdi francoski pisec, da Stalin ni nikdar zahteval razdelitve Evrope, saj je zase terjale nadzorstvo nad Poljsko ter zahteval nekatere koncesije v Aziji.

VELIK USPEH ITALIJE V MOSKVI

Predsednik vlade De Mita in številni ministri ter predstavniki italijanskega gospodarstva so pred dnevi bili na obisku v Moskvi. De Mita je v prisotnosti sovjetskega voditelja Gorbačova odprl veliko razstavo »Italija 2000«, na kateri so prikazani dosežki in zmogljivosti italijanskega gospodarstva. De Mita je imel pogovore z Gorbačovom, ki je obljubil, da bo prihodnje leto obiskal Italijo.

Korak nazaj

■ nadaljevanje s 1. strani

valcev Kršč. demokracije, socialistične, republikanske in liberalne stranke je bil izvoljen 47-letni socialist Dario Crozzoli. Po poklicu je tehnik in je zaposlen na tržaški univerzi. Vodil bo odbor, v katerem bodo predstavniki strank, ki so ga podprle pri izvolitvi. Iz razlogov, ki smo jih zgoraj omenili, v novi koaliciji ni Slovenske skupnosti in v odboru po dolgih letih tudi ne bo nobenega odbornika slovenske narodnosti.

NOBELOVI NAGRAJENCI

V Stockholmu so razglasili imena dobitnikov letošnje Nobelove nagrade za medicino. Izbrani so bili trije strokovnjaki, ki delujejo na področju farmakoloških raziskav. Angleški zdravnik sir James Black je leta 1964 odkril propranolol, iz česar so se razvila zdravila za bolezn srca in ožilja.

Ameriška znanstvenika Gertrude Elion in George Hitchings, ki skupno raziskujeta od leta 1945, pa sta s svojimi študijami o celicah odkrila zdravilo, ki zavira širjenje raka, ne da bi škodovalo zdravim celicam. To na področju levkemije. Njuna zdravila so se uveljavila tudi v boju zoper malarijo in herpes, omogočila pa so tudi nadaljnje raziskave sredstva AZT za boj proti Aidsu.

Nobelov nagrajenec Mahfouz

Letošnji dobitnik Nobelove nagrade za književnost je egiptovski pisatelj Naguib Mahfouz. Star je 76 let in je prvi arabski pisatelj, ki prejme najvišje priznanje za literarno ustvarjanje. Švedska akademija je nagrado utemeljila tako: Mahfouzova dela so »polna najrazličnejših odtenkov, zdaj so skrajno realistična, zdaj pa očarljivo neoprijemljiva«.

Naguib Mahfouz se je rodil v Kairu leta 1912 in je napisal okrog 50 romanov in krajših povesti. Izbira švedskih akademikov je presenetila svetovno javnost. V poročilu akademikov je med drugim rečeno, da je nagrada priznanje za življenjsko de-

lo, ki »priča o arabskem pripovedništvu, katerega lahko sprejme vse človeštvo«. Da gre za uglednega in poznanega romanopisca, priča tudi dejstvo, da so številna njegova dela prevedena v razne svetovne jezike. V svojih delih opisuje rodno mesto Kairo in usodo egiptovskega naroda. Pred približno dvema desetletjema so njegova dela postala bolj prežeta s simbolizmom, pisatelj je začel obravnavati osnovna človeška vprašanja, ki so povezana z občeveljavnim svetom vrednot. Številna njegova dela so bila tudi podlaga za filmske scenarije, ki so vzbudili precejšnje zanimanje v svetu.

IZRAEL IN PALESTINCI

Dva tedna pred političnimi volitvami je izraelski laburistični voditelj Peres obrazložil politični program svoje stranke za zasedena ozemlja. V dokumentu, ki sta ga podpisala Peres in obrambni minister Rabin, je rečeno, da je izraelska vlada pripravljena razpisati volitve, na katerih naj se določijo palestinski predstavniki, ki bodo skupno z Jordanijo sodelovali na mirovnih pogovorih. Hkrati bo Izrael izoblikoval štiriletni načrt gospodarskih in socialnih reform, ki se bo tikal tudi Cisjordanije in področja Gaze.

Pred dnevi je voditelj konservativne fronte Likud, izraelski ministrski predsednik Shamir, zagrozil, da bodo pobili vse Palestince, ki se bodo z orožjem borili zoper izraelske vojake.

Medtem je izraelska vojska danes ponovno streljala na skupino palestinskih prebivalcev. Ranjenih je bilo 8 ljudi.

VOLITVE NA JUŽNEM TIROLSKEM

Južnotirolska ljudska stranka je prva vložila kandidatno listo za deželne volitve, ki bodo 20. novembra. Nosilec liste je Luis Durnwalder, ki prevzema mesto dolgoletnega vodilnega južnotirolskega politika Silviusa Magnaga. Med 35 kandidati sta tudi oba južnotirolska politika, ki se odločno upirata zaprtju južnotirolskega paketa. Gre za Benedikterja in Zingerleja. Oba sta proti predlogu, naj bi avstrijska vlada izjavila, da je južnotirolsko vprašanje urejeno. Silvius Magnago ne bo torej več južnotirolski deželni glavar, čeprav bo še nekaj časa predsednik Južnotirolske ljudske stranke.

DE MITA NA SEJI FAO

Na sedežu Mednarodne organizacije za prehrano FAO v Rimu je nastopil italijanski ministrski predsednik De Mita, ki je spregovoril o pomenu današnjega Svetovnega dneva prehrane. Podobno kot portugalski predsednik Soares, ki je tudi spregovoril v Rimu, je De Mita podčrtal, da bi moralo popuščanje napetosti med Vzhodom in Zahodom izboljšati tudi sodelovanje za razvoj in za pomoč nerazvitim. Sredstva, ki naj bi jih prihranili na vojaškem področju, bi morali nameniti pomoči Tretjemu svetu.

Zasedanje je z brzojavko pozdravil tudi papež, ki je izrazil voščilo, da bi mogli mladi čimveč doseči iz dobrin v svojem kraju, da bi tako ostali zvesti svojemu izročilu, svojim družinam in koreninam.

MADŽARSKA DANES

Na Madžarskem je nastalo novo združenje študentov in šolnikov, ki si je nadejlo ime po kraju ob Blatnem jezeru Szarszo. Gibanje zahteva svobodne volitve in večstrankarski ustroj, spoštovanje človekovih pravic in razpisovanje referendumov o vseh važnejših zadevah.

V Vatikanu pa so se končali večdnevni razgovori med predstavništvom Svetega sedeža in madžarske vlade. Dogovarjanja so bila namenjena imenovanju nekaterih pomožnih škofov na Madžarskem, verski svobodi in predhodnim informacijam o napovedanem papeževem obisku na Madžarskem.

Nastanek in razvoj človeka in človeške družbe

II.

Za tiste, ki prvemu poglavju niso sledili, naj na kratko povzamemo, kar smo povedali. Človek je od nekdaj razmišljal o samem sebi, svojem izvoru, bistvu, smislu, nastanku in podobno. Dolej so se o teh vprašanih izoblikovale tri teorije: kreacionistična ali stvariteljska, evolucijska ali razvojna in fantastična. Stvariteljska teorija meni, da je človeka ustvaril Bog. Razvojna teorija trdi, da je človek nastal iz višje razvite, opicam podobnih prednikov. Fantastična teorija postavlja domnevo, da je človek nastal s pomočjo inteligentnih bitij iz vesolja, ki so nekoč v davni preteklosti prišla na Zemljo. Ta vesoljska bitja naj bi primatom z nekakšno bioinženirsko genetsko operacijo vcepila inteligenco.

Preden pristopimo k natančnejši obravnavi razvojne teorije, si pogledajmo še nekatere predpostavke in — pogojno rečeno — »dokaze« fantastične teorije o nastanku človeka.

Prvi vir za fantastično teorijo o nastanku človeka so verska izročila, miti in legende ter pripovedke starodavnih ljudstev. Zanimivo je dejstvo, da so tako Judje kot tudi Egipčani, Grki, Indijci, Kitajci in drugi opisovali svoje bogove kot dejansko obstoječa, snovna bitja, takorekoč iz mesa in kosti. Ta bitja so prihajala med ljudi, občevala z njimi, se vtikala v njihove zadeve, skrbeli, da so jih ljudje spoštovali, se jih bali in podobno. Z izjemo judovskega Jahveta, ki se svojemu ljudstvu nikoli ni pokazal v svoji izvorni podobi, so se bogovi vseh ostalih ljudstev pustili videti. In celo judovski Jahve je med svoje izvoljeno ljudstvo očitno pošiljal svoje vidne predstavnike, namreč angele. Tako vsaj trdi biblija.

Zagovorniki teorije o vcepitvi inteligence človeku s strani vesoljskih obiskovalcev trdijo, da je treba starodavna verska izročila razumeti bolj ali manj dobesedno. To, kar so starodavni ljudje opisovali kot bogove, naj bi bili astronomi iz vesolja. Ker so bili ti vesoljski obiskovalci v svo-

jem razvoju tako daleč pred človekom, so bili za starodavnega človeka v resnici pravi pravcati bogovi. Zagovorniki te teorije menijo, da bi tudi današnji primitivni ljudje, ki še niso prišli v stik s civilizacijo, na podoben način opisali obisk skupine ljudi iz sodobne civilizacije, kot so to storila starodavna ljudstva.

Vzemimo, da bi primitivno pleme nekje v pragozdovih Amazonke obiskala skupina ljudi, ki bi se tja pripeljala s helikopterjem, oborožena s številnimi snemalnimi napravami, različnim orožjem in podobno. Obisk iz civilizacije bi primitivni ljudje pozneje bržkone opisovali na najbolj fantastičen način. Helikopterju bi vsekakor ne mogli reči helikopter — najbrž bi ga opisali kot letečega zmaja, ognjeno ptico, ali kaj podobnega. V puški bi najbrž videli strelno in grom hkrati, ali nemara nevidno puščico, ognjeni meč ali — kdo ve kaj. V obiskovalcih iz civilizacije, zmožnih vsakovrstnih čudes, pa bi bržkone videli same bogove. Če bi prvo pokolenje še ohranilo zavest, da so bili obiskovalci iz civilizacije le navadna živa bitja — ljudje — bi se ta zavest v naslednjih pokolenjih zagotovo izgubila. Spomin na obisk iz civilizacije bi se ustno prenašal iz roda v rod, pri tem pa bi postajal vse bolj popačen, vse bolj fantastičen, vse bolj božanski.

Nekaj podobnega naj bi se nekoč v davni preteklosti zares zgodilo na Zemlji, le da naj bi obiskovalci ne bili navadni zemljani, marveč obiskovalci iz vesolja. Spomin na ta davni dogodek naj bi živel v verskih izročilih številnih starodavnih ljudstev.

Resni znanstveniki, med njimi ameriški astronom Carl Sagan, na pol v šali na pol zares menijo ne le, da je možno, da so Zemljo nekoč obiskala inteligentna bitja iz vesolja, temveč da je možno celo to, da so ta bitja še vedno v naši bližini, da nas stalno opazujejo, preučujejo in nemara celo usmerjajo. Tako imenovani nezna-

dalje na 4. strani ■

WHITEHEAD NA MADŽARSKEM

Podtajnik v ameriškem zunanjem ministrstvu John Whitehead je v okviru svojega potovanja po nekaterih državah Vzhodne Evrope obiskal tudi Madžarsko. V Budimpešti se je javno postavil v bran madžarske manjšine v Romuniji. V intervjuju za partijsko glasilo Nepszabadsag je izjavil, kako se je med obiskom v Romuniji na lastne oči prepričal, da Bukarešta nasilno nastopa proti madžarski narodnostni skupnosti. Dejal je, kako je videl porušene vasi in njih prebivalce, prisiljene gledati to razdejanje ter določene za preselitev drugam. »Mislim, da gre za izredno huda kršenja človekovih pravic«, je še pripomnil Whitehead.

Na neko drugo vprašanje pa je namestnik zunanjega ministra Shultza poudaril, da se ameriška politika do evropskega Vzhoda po predsedniških volitvah v Združenih državah ne bo spremenila. Izjavil je, kako je prepričan, da bo bodoči ameriški predsednik — kdorkoli že bo — z zanimanjem spremljal dogajanje v Vzhodni Evropi in morebitne perspektive za nadaljnje izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom, kamor spadajo seveda tudi ZDA.

NE SME V ITALIJO

Notranji minister Gava je prepovedal vstop v Italijo vdovi po esesovskem polkovniku Kapplerju Annelisi. Mejni organi so dobili navodilo, naj jo ob poskusu prehoda državne meje zavrnejo. Že prej je tak ukrep svetoval zunanji minister Andreotti, medtem ko je pravosodni minister Vassalli poslal Kapplerjevi v Nemčijo brzojavko, v kateri ji je sporočil, naj ne pride. Vsekakor velja zanjo v Italiji zaporni nalog, ker je leta 1977 ob Velikem šmaru v še nepojasnjenih okoliščinah pomagala možu, da je zbežal iz Italije. Takrat je bil vojni zločinec hudo bolan in zaprt v vojaški bolnišnici Celio. Prestajal pa je dosmrtno ječo, ker je bil odgovoren za streljanje talcev v Ardeatinskih jamah.

Annelise Kappler je nameravala priti v Italijo, da bi predstavila knjigo, ki jo je napisala o možu, njegovem zaporu in begu. Vanjo je vključila tudi odlomke moževega dnevnika. Knjigo je v italijanski izdal rimski založnik, ki pa je že pred ukrepi oblasti odpovedal tiskovno konferenco, sama avtorica pa je že odložila potovanje, čeprav trdi, da misli vsekakor obiskati Italijo.

Prof. Trstenjak v DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je 17. t.m. predaval akademik prof. dr. Anton Trstenjak. Predavanje je imelo naslov Ali je naš čas izziv mladim, ali so mladi izziv času? Tej zanimivi in aktualni temi je profesor Trstenjak postavil izhodišče v trditvi, da je vsaka generacija enkratna in da vsaka generacija to enkratnost tudi čuti in jo hoče živeti. Mladina v vsaki dobi išče, po Trstenjakovih besedah, novih poti, nove paradigme. Govora je o novi šoli, novi družbi, o novem človeku. V sedanjem času stoji mladina in vse človeštvo pred vrati komunikacijske revolucije, ki bo človeštvo prinesla radikalne spremembe v miselnosti in življenju. Predvsem zahodni svet je ujet v začarani krog miselnosti industrijske družbe, ki zavaja človeka, da išče v smeri vsestranske kvantitete in ne kvalitete. Izход iz tega je v ovrednotenju človeka, v humanizaciji družbe. Številni znaki kažejo, da se človeštvo vse bolj zavzema za resnično spoštovanje vrednot, ki so zaobjete v osnovnih človekovih pravicah. To naj bi novega človeka pripeljalo do tistega pojmovanja sreče, ki temelji na glagolu biti in ne imeti.

Nastanek in razvoj...

■ nadaljevanje s 3. strani

ni leteči predmeti naj bi bili neposreden »dokaz« o astronautih iz vesolja. Dejstvo, da le-ti očitno ne marajo več stopati v stike z nami, Carl Sagan razlaga s psihološkim šokom, ki bi ga doživelo vase zaverovano človeštvo, če bi neadoma ugotovili, da smo takorekoč poskusni kunci neke neprimerno bolj razvite vesoljske civilizacije, kot je naša zemeljska. Naši »vesoljski gospodarji« naj bi se bili nekoč v preteklosti, tedaj, ko se je začela pri človeku razvijati znanstvena zavest, umaknili z Zemlje nekam na bližnje planete in od tam nadaljevali svojo znanstveno vesoljsko misijo. Zanimivo je, da obstajajo tudi za to teorijo, pogojno rečeno, »dokazi«. S primerjavo fotografij nevidne strani meseca, ki so bile narejene v daljšem časovnem razponu, so ugotovili, da se je površina meseca na nekaterih predelih spremenila — iz povsem neznanih in nerazložljivih razlogov. Prav tako so ameriški vesoljci, ki so obiskali Luno, poročali o neznanih plovilih, ki so spremljala njih vesoljske ladje. So potemtakem Luna ali nemara tudi drugi planeti v našem osončju baze neke daljne vesoljske civilizacije, ki je ustvarila našo vrsto?

(Dalje)

V VREMAH SO OBNOVILI CERKEV

Starodavna romarska cerkev Matere božje v Vremah je v letošnjem poletju doživela korenito prenovu. Prekrili so jo, obnovili zvonika, poskrbeli za elektrifikacijo zvonov in opravili še vrsto potrebnih del. Pri tem so zelo širokogrudno pomagali župljani in številni verniki iz sosednjih krajev. V nedeljo, 16. oktobra, so imeli v Vremah slovesnost ob zaključku obnovitvenih del in ponovni blagoslovitvi cerkve. Verski obred, med katerim je pel pevski zbor od Novega svetega Antona v Trstu, je vodil koprski škof, msgr. Metod Pirih.

Slovenski dijaki o položaju v Sloveniji in Jugoslaviji

Dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu so v ponedeljek, 17. t.m., na zborovanju razpravljali o sedanjem položaju v Sloveniji in Jugoslaviji ter o primerih Janša in Bogataj. Zbrali so se na stadionu Prvi maj v Trstu in zbrano sledili izvajanju. Po krajšem uvodu nekaterih dijakov je spregovoril pravnik Bogdan Briščak, ki je obširno poročal o sojenju v Ljubljani in o nedavni potrditvi oziroma zaostritvi obsodbe v prizivnem postopku. Opozoril je na kršitve človekovih pravic in na za-

spoštovanja. Končno so dijaki izrazili solidarnost Zvezi socialistične mladine Slovenije, reviji Mladina, Odboru za obrambo človekovih pravic, ljubljanskim obsojencem in Bogataju, ker se ti »ne borijo le za demokratizacijo Slovenije, ampak vse Jugoslavije«, je rečeno v poročilu.

—o—

MANJŠINSKO PREDSTAVNIŠTVO

V prostorih Evropskega parlamenta v Strassburgu je bilo srečanje predstavnikov strank narodnih manjšin v Italiji s parlamentarno skupino Mavrica, ki povezuje manjšinske zastopnike v skupščini. Prisotni so bili flamski, baskovski in sardinski evropski poslanec. Iz Italije pa so prišli zastopniki Slovenske skupnosti, Union Valdôtaine, Furlanskega gibanja in Okcitanškega avtonomističnega gibanja.

Slovensko skupnost je zastopal član deželnega tajništva, goriški občinski odbornik prof. Andrej Bratuž.

Govor je bil o manjšinskem predstavništvu v evropskem parlamentu. Za nove evropske volitve, ki bodo prihodnje leto, se stranke dogovarjajo o skupni akciji.

—o—

VELIK ŠPORTNI USPEH

Kotalkar Samo Kokorovec je dosegel nov, velik uspeh. Na svetovnem prvenstvu na Floridi (ZDA) je v kombinaciji osvojil bronasto kolajno, v obveznih likih in v prostem programu pa je bil četrti. Tržačan Sandro Guerra je svetovni prvak. Obema iskreno čestitamo.

—o—

Predsednik družbe Autovie Venete, 63-letni Giacomo Romano, je skupno z ženo Caterino postal žrtev prometne nesreče. S svojim avtomobilom se je v torek, 18. t.m., iz neznanih vzrokov zaletel v drevo ob cesti. Voznik in žena sta bila na mestu mrtva. Pokojnik je bil znan furlanski demokristjanski politik in deželni odbornik do leta 1978.

»Sklad Mihael Flajban«

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje letos svojo drugo študijsko štipendijo iz sklada »Mihael Flajban«.

Štipendija bo znašala 2.000.000 lir letno in bo trajala za vso redno študijsko dobo, v kolikor bo lastnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na tržaško ali videmsko univerzo v akademskem letu 1988/89.

Za podrobnejša pojasnila o pravilniku in roku vlaganja prošnje naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Machiavelli 22/II nadstropje, telefon 65612, vsako sredo od 16. do 18. ure.

postavljanje slovenskega jezika pred vojaškim sodiščem. Podrobno je tudi predstavil primer obsodbe mladega vojaka Toma Bogataja, ki je postal žrtev provokacije.

Na zborovanju so dijaki odobrili dokument, v katerem je rečeno, da z ogorčenjem spremljajo nekatere dogodke v Jugoslaviji, ki škodujejo enotnosti in bratstvu med jugoslovanskimi narodi. Kriza pa je rešljiva le na podlagi enakopravnosti in

Solidarnost z Janšo in tovariši

Odbor za varstvo človekovih pravic - Trst, ki je bil ustanovljen 7. oktobra 1988 v podporo delu in prizadevanjem Odbora za varstvo človekovih pravic v Sloveniji, je na seji dne 14. oktobra obravnaval zadnje dogodke v zvezi z vojaškim sojenjem Janši, Zavrlu, Tasiču in Borštnerju. Odbor obsoja potrditev in celo zaostritev prvostopenjske sodbe kot grobo kršitev pravil civilne družbe, za katero se zavzema vsa slovenska demokratična javnost, ter izraža vso svojo solidarnost štirim obsojenim, njihovim družinam, ZSMS, »Mladini« in Odboru za varstvo človekovih pravic. Prav tako izraža svojo ogorčenost nad obsodbo Toma Bogataja in mu izraža vso svojo solidarnost.

Odbor se namreč zaveda, da je suverena in demokratična matična domovina živ-

ljenjskega pomena tudi za narodne manjšine onkraj državnih meja. Zato se obvezuje, da bo še naprej spremljal in po svojih močeh podpiral vsa prizadevanja za demokratizacijo slovenske in jugoslovanske družbe. Istočasno izjavlja, da ceni napore slovenskega političnega vodstva v njegovem prizadevanju za ohranitev in utrditev suverenosti slovenskega naroda v SR Sloveniji.

—o—

»IZ MORJA V PONEV«

Tako je naslov knjigi, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska in katere avtorica je Marjuča Offizia, programistka Radia Trst A. Gre za priložnik o ribah, ki so ga predstavili v restavraciji Marinella v Trstu 20. t.m.

Prva seja pokrajinskega odbora v Gorici

V sredo, 5. oktobra, je bila prva seja novoizvoljenega pokrajinskega odbora, ki jo je vodil novi predsednik Gianfranco Crisci (KD). Najprej je Crisci porazdelil odbornikom resorje: De Iust (PSI) javna dela in ceste, Fabbro (KD) finance in proračun, splošna problematika in imetje, Visintin (PSI) socialno skrbstvo in šport, Bressan (PSDI) programacija, prevoznitvo, civilna zaščita, produktivni sektor, ekologija, Špacapan (SSk) šolstvo, organizacije, lov in ribolov, mladinska problematika, Panzera (KD) kulturne dobrine in aktivnosti.

V naslednji točki je bilo govora o načrtovani novi ureditvi mestnih in pokrajinskih avtobusnih postajališč na zemljišču bivše COMG, ki je po svoji odselitvi v Villesse dala na prodaj bivši goriški sedež, za katerega se zdaj zanimata goriška občina in pokrajina, tudi v predvidevanju poenotenja vsega javnega prevoznitva v eno samo strukturo. Trenutno je zaradi stavke voznikov avtobusov APT občina uspela dobiti začasno rešitev na ozemlju, ki je bilo last Dolciarie Sorrini v ul. Manzoni v Gorici. Tako bodo dijaki še vedno lahko izstopali iz avtobusov na prejšnjem mestu, ne pa na Travniku, kot se je nekaj dni dogajalo prav zaradi protesta šoferjev, ki so tožili, da ni dovolj prostora za manevre na centralnem goriškem postajališču.

Kar se tiče programskih izjav, je na seji bilo rečeno, da morajo le te biti sad sodelovanja med vsemi strankami, tudi tistih, ki so v opoziciji, zlasti sedaj, ko se pokrajina pripravlja, da z novim letom sprejme nase veliko večje odgovornosti kot doslej.

Odbornik Bressan je poročal o sestanku komisije za Osimo v Rimu, kjer so pre-

učili probleme onesnaženja Korna (jugoslovanska stran nima denarja za potrebna dela, zato je edina rešitev, da Gorica očisti v lastni napravi še novogoriške odplake), Rajbelskega rudnika, ki naj bi prenehal z obratovanjem najkasneje do konca leta 1989, obrambe proti toči, ki je v zastoju zaradi zakasnitev in nepravilnosti na jugoslovanski strani, o načrtu organizacije Studi Malatestiani, da preuči delovanje v korist Slovencev v preteklosti te znamenite družine, o prihodnjem začetku del na vpadnicah Razdrto - Trst in Razdrto Gorica (Gorica je nezadovoljna, ker bo cesta za Gorico imela značaj superceste, ne pa avtoceste in bo zato tudi na topografskih kartah manj evidentirana), o plovni poti Sava - Soča, o kateri se od časa do časa sliši in ki se sklicuje na Fabianijeve načrte.

Odbornik Panzera je dobil nalogo, da na razstavnem prostoru v Rimu »Libro 88« organizira tudi prostor za razstavo vseh knjig, ki jih je dosedaj izdala goriška pokrajina ali pa posamezna društva ob sodelovanju goriške Pokrajine. Odbornik Špacapan je seveda opozoril, da naj se poskrbi, da bo na razstavi primerno obeležena tudi prisotnost Slovencev v naši pokrajini.

Tudi letos bo Pokrajina poskrbela za prošnjo na Ministrstvo za šolstvo glede dodelitve avtonomije poslovanja slovenskemu trgovskemu zavodu Ž. Zois v Gorici. Odbornik Špacapan je dobil ustrezno pismo od Sindikata slovenske šole, od dr. Rubinaccija na ministrstvu pa je prispel napotek, kako prošnjo pravilno in motivirano sestaviti, da bo sprejemljiva. Upajmo, da bo letos dobro leto za to našo šolo.

Občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev

V soboto, 15. t.m., je v Špetru bil občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev. Potekal je pod geslom »Več prostega časa za kulturo, več kulture v prostem času.« Izbira Benečije ni bila slučajna. Organizatorji so s tem hoteli poudariti kulturni in narodni preporod, ki ga v zadnjih časih doživlja Benečija. Osrednje poročilo je na občnem zboru prebral predsednik Ace Mermolja, ki je poudaril predvsem misel, da mora kulturna dejavnost doživeti kakovostno rast tudi med ljubitelji najrazličnejših dejavnosti. Kakovost pa je povezana z izobraževanjem in načrtovanjem ter sodelovanjem na najrazličnejših ravneh.

Sledili so pozdravi in čestitke družbenopolitičnih predstavnikov z deželnih in pokrajinskih ustanov ter predstavnikov iz Slovenije in Koroške. Nato so bila poročila, volitve, razprava in sprejetje resolucij. Prisotni so med drugim sprejeli protestno resolucijo proti omejevanju pravice rabe slovenščine v odnosih z javnimi upravami.

Tudi letos so na občnem zboru podelili priznanja Zveze slovenskih kulturnih dru-

štev zaslužnim kulturnim delavcem, društvom in skupinam. Za življenjsko delo so priznanja prejeli gledališki igralec in vsestranski kulturni delavec Stane Raztresen, Rihard Bizjak, ki je eden vodilnih članov društva v Podgori, ter še Izidor Predan, znani kulturni in politični delavec, pesnik in pisatelj iz Benečije. Ob njih pa so prejeli priznanja še številni posamezniki in društva ter nekatere skupine.

—o—

ITALIJA IN ALBANIJA

Nadaljujejo se stiki med Italijo in Albanijo, ki je bila v povojnih desetletjih najbolj izolirana država v Evropi in ki se že nekaj časa postopno odpira v svet. Te dni je bil v Tirani na uradnem obisku italijanski minister za delo Formica. Sestal se je s podpredsednikom albanskega ministrskega sveta Manussem, z zunanjim ministrom in še z nekaterimi drugimi državniki. Govorili so o možnosti za nadaljnji razmah odnosov med Italijo in Albanijo, dotaknili pa so se tudi glavnih mednarodnih problemov in še posebej sedanjega položaja na Balkanskem polotoku.

Izšel je Števerjanski vestnik

Pred dnevi je prispela v Trst tretja številka Števerjanskega vestnika, ki je v glavnem vsebinsko vezan na dogodke, ki so se pripetili v obdobju od julija do septembra. Vestnik izdaja Slovensko kulturno-prosvetno društvo Frančišek Borgija Sedej iz Števerjana. Na prvi strani so uredniki tokrat objavili pesem iz zbirke Mirka Mazore, dolgoletnega župnika v Podgori, ki je posvečena Števerjanu. Na naslednjih straneh pa bralec najde vrsto aktualnih člankov. Prvi je zapis o letošnji trgatvi. Letošnji pridelek je manjši, a kvaliteten, ugotavlja Ivan Vogrič. Sledijo članki o pobratenuju med Števerjanom in Kojskim, zapis o popravilu zvonika.

Števerjanska sekcija Slovenske skupnosti je v letošnjem poletju imela vrsto sestankov s prebivalstvom.

Števerjanski vestnik posveča veliko pozornost osebnim praznikom. Tokrat so počastili 80-letnika Franca Korena. Lepe športne uspehe sta dosegla Edi Skok iz Jazbin, ki je zasedel drugo mesto v športnem streljanju v kategoriji mladincev, ter Damjan Dorni, ki igra v odbojkarški ekipi SZ Olympia in je bil izbran v italijansko odbojgarsko državno reprezentanco v mladinski kategoriji.

Na naslednjih straneh lahko preberemo še povest Ivana Malavašiča »Kruh«. Med krajšimi vestmi je še posebej razveseljiva novica, ki prihaja iz Podgore, kjer je na pobudo tamkajšnje mladine bilo ustanovljeno novo kulturno društvo, ki zaenkrat še nima imena, a že skrbi za aktivno prisotnost v vasi.

Števerjanski vestnik je predvsem zanimiv pričevalec o življenju in delu v Števerjanu in okoliških vaseh. Na 15 straneh je tudi tokrat zbranega veliko gradiva, ki bo še posebej čez desetletja zanimivo časopisno gradivo za zgodovinarje in preučevalce naše preteklosti.

* * *

DIALOGA ŠE NI

Glasnik poljske vlade Urban je potrdil, da so oblasti odložile razpravo ob okrogli mizi med vlado, Cerkvijo in opozicijo. Povedal je, da so nekateri cerkveni predstavniki odsotni, glede zastopnikov opozicije pa še ni bilo doseženo soglasje. Upati je, da se bo dialog začel pred koncem meseca.

S TRŽAŠKEGA

Slovenski kulturni klub, ulica Donizetti 3, pri srčno vabi na dve zanimivi predavanji, s katerima zaključuje spored tega meseca. V soboto, 22. oktobra, bo naš gost časninar Saša Rudolf, ki nam bo s pomočjo diapozitivov prikazal, kako je sam doživel SEUL 88. Začetek sestanka bo izjemoma ob 19. uri. V soboto, 29. oktobra, pa bomo imeli v gosteh člane uredništva »Mladine«. Ker bo ta sestanek še prav posebno aktualen in zanimiv, vabimo prav vse k čim številnejši udeležbi. Začetek ob 18.30.

—o—

NAŠE SOŽALJE

Gospe Ondini Pečar - Opelt iz Lonjerja in njeni družini izrekamo globoko občuteno sožalje ob smrti očeta Riharda.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zapis ob izidu knjige »Maks Fabiani - O kulturi mest«

Konec septembra se je v konjušnjah Miramarskega gradu končala razstava, ki je bila posvečena življenju in delu arhitekta Maksa Fabianija. Ob tej priložnosti je pokrajinsko odborništvu za kulturo izdalo katalog v italijanskem in slovenskem jeziku, ob teh dveh publikacijah pa velja opozoriti, da se je Založništvo tržaškega tiska ob tem pomembnem kulturnem dogodku odločilo za izdajo spisov, ki jih je arhitekt Maks Fabiani napisal v letih 1895-1960. Gre za knjigo, ki jo je že pred leti pripravil prof. Marko Pozzetto in je torej pred nekaj tedni vendarle zagledala luč sveta. Marko Pozzetto, ki je spise izbral in jih uredil, je knjigi napisal tudi predgovor, v katerem med drugim pravi: »Mislilim, da za vnovično predstavitev Fabianijeve misli o arhitekturi in vsem, kar sodi k njej, obstajajo razlogi, ki so tesno povezani z disciplino samo, pa tudi drugi, ki sodijo v kulturo širšega pomena.«

Marko Pozzetto je v uvodu utemeljil izbor objavljenih spisov, ki zaobjemajo več kot šest desetletij arhitektovega življenja in dela. Po akademskem curriculumu Maksa Fabianija se spisi začnejo z zapisom »Vicenza«, ki ga je Fabiani napisal, da bi poudaril simbiozo med mestom in delom arhitekta Palladia. V podobnem smislu lahko razumemo tudi esej Krajevna arhitekturna tradicija v Toskani, saj Fabiani poudarja pomen krajevnih tradicij pri arhitektonskem oblikovanju in zaključuje svoj spis s trditvijo, »da se mora gradnja prilagoditi prevladujočemu slogu mesta«. Gre za trditev, ki je bila v času, ko je bila napisana, se pravi leta 1899, izredno moderna. Ta osebni odnos do arhitekture in urbanističnega načrtovanja se kaže tudi v naslednjih spisih: v Poročilu k načrtu za osnovo in presosno stolnega mesta Ljubljana in v Poročilu o splošnem regulacijskem načrtu za Bielsko. Oba spisa sta nastala na prelomu stoletja in zavzemata po mnenju Marka Pozzetta »viden pomen v zgodovini sodobnih urbanističnih teorij«.

PISATELJSKI SESTANEK V BEOGRADU

V Beogradu se je 18. t.m. začelo mednarodno oktobrsko srečanje pisateljev, 25. po vrsti in zato obeleženo s prazničnostjo srebrnega jubileja. Srečanja, ki bo trajalo teden dni, se udeležuje okrog 70 pisateljev iz tujine in kakih 100 besednih umetnikov iz same Jugoslavije. Tema letošnjega srečanja se glasi »Književnost in izgnanstvo«. Obravnavajo zato vse oblike človeških dilem, kot jih zaznavajo in v svojih delih sporočajo javnosti besedni umetniki, ki iz kakršnega koli razloga živijo v tujih okoljih, želijo pa ohraniti duhovne korenine v svojih pravih domovinah.

* * *

Letalska nesreča na rimskem letališču Fiumicino je zahtevala 31 smrtnih žrtev. V bolnišnici je 21 ljudi; dve osebi se borita s smrtjo. V noči med nedeljo in ponedeljkom (17. t.m.) je ugandsko potniško letalo po pomoti pristalo na napačni stezi.

Gre za urbanistična načela, ki jih je Fabiani zelo smotro znal uporabiti, ko je po prvi svetovni vojni uresničil načrte za obnovo številnih vasi, ki jih je na področju, koder je tekla soška fronta, uničila vojna.

O širokem spektru njegovih zanimanj priča spis »Etruščanska duša«, ki ga je Fabiani prebral na 1. vsedravnem posvetu o Etruščanih leta 1925. Maks Fabiani je bil torej že popolnoma in aktivno vključen v življenjski utrip Primorske, ki se je znašla pod italijansko upravo. Zanimivo je brati njegova gledanja na probleme Gorice in še posebej glede na pomen, ki naj bi ga v mestu imel grad, ki bi lahko po Fabianijevem mnenju po »temeljiti ureditvi postal pravi simbol mesta Gorice«.

Še vedno pa se je Fabiani čutil povezanega z vsem zaledjem in z vsemi mesti, v katerih je delal. Tak je zapis o vtisih, ki jih je imel ob obisku Ljubljane leta 1934. Fabiani je bil več desetletij tudi odgovorni nadzornik za sakralno umetnost v goriški nadškofiji. Tudi zato je zanimiv

odgovor, ki ga je arhitekt dal med nekim intervjujem, ko so ga spraševali o sakralni umetnosti v Italiji.

Arhitekt, kot vsak drugi ustvarjalec, nujno razmišlja tudi o življenju. Pravzaprav tako življenjsko gledanje je odločilno za razumevanje ostalega dela arhitekta in umetnika. V tem smislu gre torej brati zaključke o gledanju na razvoj človeka in človeške družbe z vidika neprestanega infinitezimalnega spreminjanja, ki ga je Fabiani objavil na svoj 80. rojstni dan. Naslov spisa se glasi »Akma«, kar v sanskrtu pomeni »duša sveta«.

Zelo zanimivi so tudi spisi v katerih utemeljuje plovno pot od Jadrana do Donave, zapis o 27. beneškem bienalu ter zapis o Goriških urbanističnih problemih po drugi svetovni vojni. Edinstven pogled nazaj je Fabianijev spis »Avstrija 1957«. To je povzetek arhitektovega govora ob slovesnosti, ki jo je dunajsko Tehnično vseučilišče privedilo ob 50. obletnici podelitve doktorata iz tehničnih ved.

Knjigo Fabianijevih spisov zaključuje kratek zapis »O umetnosti Jožeta Plečnika«, v katerem se Fabiani izkaže kot velik sintetik Plečnikove enkratne ustvarjalnosti. Na koncu pa je še zapis o razgovoru med Fabianijem in skupino slovenskih arhitektov, kot ga je zabeležil inženir arhitekture Braco Mušič, ko je leta 1960 Ljubljana nagradila Fabianija za njegovo delo na področju urbanističnega načrtovanja.

Izšla je zadnja številka revije Primorska srečanja

V Trst je pred nekaj dnevi prispela zadnja številka revije Primorska srečanja. Tudi ta številka je vsebinsko bogata in aktualna ter zanimiva. Aktualen in pomemben je vsekakor pogovor s predsednikom slovenske vlade Dušanom Šinigojem, ki obravnava trenutni politični in gospodarski položaj v Sloveniji in Jugoslaviji. Na vprašanje, kaj meni o odnosih med Italijo in Jugoslavijo in zlasti med Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino, je predsednik Šinigoj dejal: »Odnosi med Italijo in Jugoslavijo so tradicionalno dobri in se stalno poglobljajo na gospodarskih in drugih področjih. Dobro sosedstvo, odprta meja, dnevna skrb za dialog in razreševanje konkretnih vprašanj, s katerimi se srečujejo ljudje na meji, so osnova odnosov med Slovenijo in avtonomno deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Dobrososedske odnose in klimo ustvarjajo, je dejal Šinigoj, mnogotere in zelo razvejane oblike sodelovanja ljudi, društev, krajevnih skupnosti in občin ob meji. Pogosto pa zanemarjamo oziroma podcenjujemo to sodelovanje in mislimo le na naše uradne državne stike. Danes si življenja na meji, ki postaja vse manj državna meja v klasičnem smislu, brez vsega tega, ne morem zamisliti, je še dejal predsednik slovenske vlade. Z Dušanom Šinigojem sta se pogovarjala Marjan Tavčar in Jože Sušmelj.

Kaj hočejo vplivni ljudje?, je naslov drugega prispevka, ki ga objavlja zadnja številka Primorskih srečanj in ki sta ga pripravila Iztok Ostan in Josip Zohil. Branko Marušič objavlja prispevek z naslovom: »Spomin na neka Primorska srečanja«. Avtor obravnava čas pred

dvajsetimi leti, ko so se na Primorskem pojavile nove revije, kot so bile Idrijske Kaplje, Goriška srečanja in Obala v Koprju.

Miro Kocjan piše o prvih povojnih političnih volitvah v Italiji pred 40 leti. Blišč in beda ekonomske propagande je naslov prispevka Alda Vuge. Marija Mercina je pripravila pogovor z Evgenom Bavčarjem, ki že 15 let živi in dela v Parizu. Metka Lovrič pa se je pogovarjala z arheologom Dragom Svoljšakom. Zanimiv je vsekakor intervju z italijanskim pesnikom in prevajalcem, inženirjem Ginom Brazzadurom. Z njim se je pogovarjal Zoltan Jan. Nives Marvin je predstavila tržaškega slikarja Franca Vecchiet, medtem ko je Zdenka Lovec napisala članek o tržaški gledališki sezoni 1987-1988. Inga-Miklavčič Brezigar razmišlja o delu etnološkega oddelka Goriškega muzeja, medtem ko Zdenka Lovec piše o poteku Tretjega mednarodnega srečanja pisateljev ob meji, ki je bilo konec aprila v Portorožu. Omeniti je treba tudi druge prispevke, ki so vsekakor zanimivi ter aktualni in katerih avtorji so France Vurnik, že omenjeni Gino Brazzaduro, Lucija Čok in Vlado Šav.

V rubriki Leposlovje sodelujejo Vilma Purič, Franc Černigoj, Vlado Šav, Soča Lenardič in drugi. Zanimivi so vsekakor zapiski, se pravi rubrika, ki obsega predvsem recenzije.

V likovni prilogi je zastopan tržaški slikar Franco Vecchiet. Gre vsekakor za številko, ki jo bralec rad vzame v roke in se od nje ne more ločiti, dokler ne prebere vsaj najbolj zanimivih prispevkov.

Revija Primorska srečanja izhaja v Idriji, Koprju in Novi Gorici. Njen izdajatelj je Društvo sociologov in politologov severnoprimorskih občin. Glavni urednik revije je Tomaž Bizajl, odgovorni urednik pa Marjan Tavčar.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

Sodobno kmetijstvo

Sajenje drevnin

Presajanje je poseg v življenjski tok rastlin; moramo ga opraviti na način, ki bo za rastlino najmanj boleč, zato je najprimernejše, če rastlino presadimo skupaj z vso zemljo, ki jo prepredajo korenine, s koreninsko grudo. Ta način je primeren za vse tiste vedno zelene in listopadne rastline, ki imajo številne tanke korenine, n.pr. listopadni rododendron. Drevnine s starostjo postajajo vse bolj občutljive za presajanje, še posebej tiste, ki žive v simbiozi z glivicami, kot sta breza in bukev. Velikokrat je treba presaditi večje drevo, ki bi ga bilo škoda posekati. Koreninsko grudo lahko ustvarimo tako, da pred zimo namočimo in dobro odkopljemo, ko pride močnejši mraz, pa še večkrat polijemo. Ko se vsa strdi, jo z lahkoto prenesemo.

Zemljo lahko zamrznemo z zamrzovalnimi agregati in ni treba čakati na mraz. Bujno rastoča, cvetoča rastlina potrebuje za svojo rast veliko vode, ki jo prejme iz zemlje preko korenin. Vsaka poškodba korenin ima neposreden vpliv na rast. Med rastjo lahko presajamo rastline samo tedaj, če so rastline vzgojene v posodah. Na ta način ne moremo poškodovati njihovih korenin. Pri tem presajanju je potrebno najprej temeljito namočiti vso koreninsko grudo. Ta čas, ko se koreninska gruda namaka, izkopljemo jamo, ki je samo malenkost večja od posode, ter vanjo nalijemo vodo, ki jo zemlja popije. Nato vzamemo rastlino iz posode in jo položimo v jamo tako globoko, da bo rastlina, ko okrog ko-

reninske grude narahlo zagrnemo zemljo, v jami prekrita z nekaj centimetri zemlje več kot poprej v posodi. Pazimo, da s pritiskom ne poškodujemo korenin, preden presajeno rastlino dobro zalijemo. Najugodnejši čas za presajanje vedno zelenih rastlin je jesen, ko so rastline dozorele in ni več vročine, so manj občutljive in pred zimo lahko poženejo nove korenine ter se z njimi dobro zakoreninijo, saj bodo vso zimo potrebovale vodo za svoje zelene liste. Neukoreninjene vedno zelene rastline se čez zimo zaradi pomanjkanja vlage večkrat posušijo. Pri sajenju s koreninsko grudo je pomembno, da previdno odstranimo zaščito, s katero je obdana koreninska gruda.

Listopadne drevnine, katerih korenin se pri presajanju ne drži zemlja, presajamo takrat, ko so brez listja, to je pozno jeseni ali zgodaj spomladi. Jesensko sajenje ima pred pomladanskim prednost, ker se rastline pred zimo še ukoreninijo in spomladi takoj poženejo. Spomladi sajene rastline tudi ne zrastejo toliko kot jeseni sajene, saj se morajo prej še ukoreniniti.

Pri izkopu se korenine rade poškodujejo, zato moramo pred sajenjem ves poškodovani del korenin odrezati, od nepoškodovanih pa prikrajšamo vse predolge korenine, ki bi nas pri sajenju motile. Kadar prikrajšamo korenine, moramo to napraviti tudi z vejami v sorazmerju s koreninami. Če ne skrajšamo vej, bo prek njih izhlapelo več vode, kot je lahko skrajšane

korenine načrpajo iz tal. Taka rastlina se zaradi tega počasi vrašča, nevarnost, da se posuši, pa je večja. Ponavadi prikrajšamo nadzemne dele od četrte do polovice.

Ko je rastlina posajena, mora zemlja tesno obdajati korenine. Teptanje zemlje okrog korenin med sajenjem ni pravilno saj korenine lahko poškodujemo. Zemlja okrog korenin se bo najboljše ulegnila, če jo bomo temeljito namočili; rastlino pa pritrdimo ob kol, da se ne bo nagnila.

Na novem rastišču naj bo rastlina posajena tako globoko, kot je bila v drevesnici. Ob sajenju se zemlja usede vsaj za desetino. Ne privežimo tesno ob kol, saj ko se zemlja usede, drevo obvisi s koreninami v zraku, zato privežimo na kol šele, ko zemljo naokrog drevesca temeljito namočimo. Kol mora biti za ped krajši od najnižje veje. Rastline, ki so izpostavljene soncu in močnemu vetru, moramo zasenčiti, da omilimo izhlapevanje. Naprodaj so tudi emulzije, ki preprečujejo izhlapevanje vode. Ko voda izhlapi, nastaja na površini tanka plast, ki prepušča zrak in majhne količine vode. Ko dež to plast razkroji, rastlina normalno zaživi, se ukorenini in zaživi.

Z. T.

10-LETNICA PAPEŽEVANJA

Dne 16. t.m. je poteklo natančno 10 let, odkar je bil Janez Pavel II. izvoljen za papeža. Ob tej priložnosti je prejel ogromno čestitk. Iz njegove Poljske je priromalo v Rim kar 3.500 ljudi, med njimi številni škofje in tudi predstavnik poljske vlade in države. Na sprejemu je papež naglasil, da ima Poljska pravico do popolne suverenosti, ki je ne more in ne sme pojojevati njen geopolitični položaj.

STANKO ŽERJAL

Antifašizem

sredi političnih veroizpovedi

III.

Fašizem je običajno vezan na diktator ene osebe, pa tudi diktator je v fašizmu vezan na svojo, edino obstoječo in po navadi manjšinsko stranko ter le z njeno pomočjo vlada. Niti ni nujno, da ima vsak fašizem kar stalnega karizmatičnega voditelja. Možno je, da taka desničarska stranka menja državnega poglavarja. Fašizem je v bistvu vladanje ene same manjšinske stranke, ki ne dovoli obstoja drugih in drugačnih strank ter vlada diktatorsko.

Beseda fašizem je prišla v sodobni politični slovar kot sinonim za vsako in vsakršno avtokracijo ene same manjšinske ali tudi večinske stranke, ki vse druge stranke izključuje in vlada diktatorsko z metodami, ki sem jih bežno navedel. Prav po Mussolinijevem kopitu so vzniknili in se izoblikovali ter vladali in so bili pravi fašizmi: Frankov režim s falangisti na Španskem, Hitlerjevo superkriminalno vladanje s proslulim nacionalsocializmom, režim hrvaškega bedaka Paveliča (okronal si je glavo z imenom Póglavnik), morda je bil fašizmu podoben režim grških polkovni-

kov, če so imeli tudi lastno politično stranko; nikakor pa ne spadajo v kategorijo fašizmov vojaške diktature, kakor je bila Salazarjeva na Portugalskem ali kakor so razne vojaške diktature v Južni Ameriki; pa tudi diktatorsko vladanje raznih monarhov, kot je bil v Perziji (Iranu) in kot je še mnogo takih v novih afriških državah ter med arabskimi šejki. Vojaške in monarhovske diktature ne vladajo s pomočjo kake politične stranke stremuških izbrancev, ampak zgolj s pomočjo policije. Možno je tudi, da kak primitiven narod analfabetov še ni sposoben prav ravnati s tistim orodjem, ki se imenuje demokracija, in je kak njegov vladar — monarh ali pa general — celo pošten in pravičen upravitelj državnih poslov ter uživa zaupanje pismenih in nepismenih državljanov: takemu ne bomo rekli diktator, niti ne fašist, niti ne uzurpator.

Fašizmi so demokratično mislečim zoprni, enako so zoprni vojaški samozvanci, ki nimajo za seboj niti stremuških pristašev iz zadnjih svobodnih volitev (kakor sta jih imela Mussolini in Hitler) in zato obtožujem italijanske in nemške volivce, ki so

množično za take može glasovali takrat, ko so imeli na voljo druge demokratične izbire. Vojaški samozvanci na vladnih prestolih imajo za seboj in okrog sebe samo peščico enakovrednih oficirskih zarotnikov.

Fašizmu podoben ali celo enak sistem je bil v Jugoslaviji pod nasledniki generala Živkovića (Uzunović, Jevtić, Stojadinović), ko je vladala le ena vsedržavna stranka JNS in so bile druge prepovedane. Pred njimi pa ne moremo govoriti o fašizmu, bila je le kraljevo generalska diktatura in torej policijski režim in ta je bil hujši kot poznejši mahedravi jugoslovanski fašizem. Prav zaradi tega je iz tiste vlade generala Živkovića kaj kmalu izstopil dr. Anton Korošec, voditelj Slovenske ljudske stranke, ki ji surovi ljudje še danes pravijo »klerikalna stranka«, ne meneč se za dejstvo, da je zajemala tri četrte narodno in socialno zavednih Slovencev in da so ti zavestno hoteli imeti prisotnost duhovniških oseb v politiki, gospodarstvu in kulturi, in sicer zato, ker je ljudstvo v vseh plasteh — nižjih in višjih — gojilo večje zaupanje vanje, kakor med brezštevilnimi zgledi razodeva na primer tudi slučaj, ko so kreditne zadrage (kmečke hranilnice in posojilnice) z vsega podeželja protestirale pri vrhovni Zvezi kreditnih zadrug v Ljubljani, ker ni bil v centralni odbor izvoljen tudi kak duhovnik, tako da je morala centrala kloniti pred resnično ljudsko voljo ter kooptirati v odbor duhovnika Gabrovška. Ta je bil brat znanega na Tržaškem delu-

Pomen sadik pri obnovi nasadov

Kakšna naj bo dobra sadika? Izvor podlage in cepiča morata biti iz priznanega zarišča in matičnega nasada. Pri strokovni kontroli mora biti ugotovljena sortna čistost in neoporečno zdravstveno stanje. Še boljše je, da izvira podlaga in cepič iz brezvirusnega zarišča oziroma matičnega drevesa, vendar se pri nas pridelava brezvirusnih sadik šele razvija, v svetu pa je zelo razvita.

Pridelava kakovostne sadike terja veliko natančnega ročnega dela, kjer mora vsako opravilo biti pravočasno in natančno opravljeno. Potreben je dober strokovni kader, zemljišče za drevesnico pa posebno dobro izbrano. Najprimernejša so rahlo peščena tla, kjer se lahko dobro razvijajo korenine, v sušnem obdobju pa bi jih morali namakati. Kolobariti moramo tako, da vsaj 8 let ne vzgajamo sadik na isti površini.

V naših razmerah se je uveljavila pridelava enoletnih sadik, ki traja 2 leti, skupaj s pridelavo podlage pa 3 leta. V neizrazito kontinentalnem podnebnju krajšajo to dobo na 2 leti. Boljše podlage se pozimi cepijo in imamo jeseni že enoletno sadiko s slabo razvitimi koreninami in slabotnim gornjim delom. Debele so komaj 10 milimetrov in obrasle s predčasnimi poganjki. Če bi take sadike imeli eno leto v drevesnici, bi drugo leto s prikrajševanjem vzgojili predčasne poganjke, sicer pa v drevesnicah, dajejo vedno več poudarka razvoju takih poganjkov. Nekatere sorte že po naravi razvijejo te poganjke, pri drugih pa je z uporabo hormonskega pripravka promalin mogoče dobiti predčasne po-

ganjke. Ko so vrhovi visoki 65 do 70 cm, poškopimo z litrom promalina 4 do 5 tisoč sadik. Pri sorti Gloster, ki sicer ostane popolnoma neobrasla, so poškopljene sadike pognale 5 do 7 poganjkov z zelo odprtimi koti. Znano je, da dajo sadike, obrasle s predčasnimi poganjki v višini 50 do 70 cm, približno 15 kg več pridelka na drevo od 2. do 5. leta starosti, pozneje pa nimajo več vpliva na količino pridelka.

Zelo pomembna je tudi višina cepljenja, ker vpliva na bujnost rasti. Vedno bolj se uveljavlja majhno drevo, kar omogoča visoko cepljeno sadiko 15 do 20 cm. Pri ta-

ko visokem cepljenju ni nevarnosti, da bi se pri globlji saditvi drevo osamosvojilo in postalo prebujno. Pri nekaterih sadnih vrstah je priporočljivo cepljenje v krono, 80 do 120 cm visoko, na primer pri marelicah, češnjah, višnjah.

Pri pridelavi kakovostnih sadik je tudi zelo pomembno primerno oskrbovanje drevesnice in zarišča. Pravočasno moramo uničiti plevel z ročno obdelavo in herbicidi. Zemljišče mora biti vedno rahlo in ga moramo po vsakem naliwu zrahljati.

Uporabniki naj ne naročajo sadik zadnji trenutek, pač pa naj pred okulacijo drevesnici naročijo količino sadik, podlago in sorto.

Z. T.

POLJSKA IN VATIKAN

Papež Janez Pavel II. se je v Vatikanu pogovarjal s podpredsednikom poljske vlade, ki je tudi predsednik komisije za stike med vlado in poljsko škofovsko konferenco. Podpredsednik vlade se piše Kazimir Barčikovski in je zastopal predsednika Jaruzelskega na slovesnosti beatifikacije poljskega kapucina. Predstavnik poljske vlade se je hkrati udeležil slovesnosti ob 10-letnici papeževanja Janeza Pavla II.

STRAUSSOV NASLEDNIK

Osrednje vodstvo bavarske Krščansko-socialne zveze je sklenilo, da bo 49-letni Theo Waigel, ki je že šest let voditelj krščansko-socialne poslanske skupine v bonnskem parlamentu, nasledil pokojnega Franza Josefa Straussa v funkciji strankinega predsednika. Osrednje vodstvo Krščansko-socialne zveze je hkrati sklenilo, da bo 18. novembra strankin kongres, ki bo trajal dva dni in bo potekal v Münchnu.

AFGANISTAN IN DE CUELLAR

Glavni tajnik Organizacije Združenih narodov Perez de Cuellar je izrazil veliko zaskrbljenost zaradi vojnih dogodkov v Afganistanu. O teh dogodkih je bilo govora med zasedanjem, ki je bilo posvečeno analizi stanja v tej državi po šestih mesecih, odkar je bil podpisan ženevski sporazum, ki naj bi omogočil pomiritev v državi. Perez De Cuellar se je obrnil na vse vojaške in uporniške odrede v Afganistanu, da bi spoštovale premirje in torej umik sovjetske vojske ter postopno normalizacijo v državi. Izrazil je zaskrbljenost, da se ponavljajo kršitve sprejetega sporazuma in da je še vedno aktualno boleče vprašanje kakih 5 milijonov afganistan- skih beguncev.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

jočega in od fašizma obilno preganjenega, prav tako duhovnika Gabrovška. (Mimogrede o duhovniku-politiku Korošču velja povedati, da današnji zgodovinarji strahotno izkrivljajo podobo njegovega na videz pragmatičnega vodenja strankine politike, čeprav je tako jasno in razumljivo, da je vseskoz samo reševal vseslovenske interese in krščansko kulturo naroda pred velesrbsko in framasonsko hegemonijo in je ob kraljevem državnem udaru 6. januarja 1929 s težkim srcem in na kraljev pritisk sprejel sodelovanje v Živkovičevi vladi le zato, da Slovence obvaruje česa hujšega, ko je vstala nevarnost ne samo za obstoj slovenske univerze, ampak tudi za kreditno združništvo — rešilni čoln ubožnih — za svobodno vzgojo mladine in še mnogo važnih stvari).

Težko pa bi mogli in smeli imenovati fašizem tisti sistem, ki je pod vodstvom Cvetkovića (ki niti ni bil čistokrvni Srb) in z novo stranko JRZ (poleg neukinjene JNS) le vodil prehod iz prejšnje fašistične diktature v demokracijo.

Za vladne metode avstrijskih kanclerjev Dolfussa in Suschniga je bil od evropskih levičarjev skovan neologizem »klerofašizem« in ta se je brž raztegnil tudi na hrvaške in slovenske razmere in potem še drugod za oznako vsakega političnega sistema, ki je kakorkoli taktično povezoval zmerne sredinske katoličane s kakimi bolj desničarsimi, pa vedno demokratičnimi strujami.

Klasičen zgled je prav Avstrija prvih tridesetih let. V njej so bile razmere take, kakršne izraža smešnica, ki je takrat krožila po Dunaju: štirje člani takoimenovane Vaterlaendische Front (nekaj podobnega kot italijanska fašistična Milizia, le z večjo policijsko kompetenco) korakajo na patrolni ogled in si prva dva šepetata takole: »Tale dva najina vrstnika, revolucionarna socialisti, ki korakata za nama, niti sanjata ne in ne smeta odkriti, da sva midva prepričana hitlerjanca in sodelujeva v zaroti proti Dolfusovi vladi.« Ona dva zadaj pa sta si šepetala: »Tale dva hitlerjanska bedaka tu pred nama mislita, da midva nosiva puško odkritosrčno v obrambo Dolfussa, in ne vesta in ne smeta zvedeti, da bosta najini dve puški zarezgetali za našo socialistično revolucijo, ko bo dano znamenje, da postrelimo klerikalce in hitlerjanca... Dolfuss in za njim Suschnig je imel oborožene odrede Domovinske fronte dejansko le za obrambo avstrijske samostojnosti in njene sredinsko usmerjene demokracije pred levim in desnim nasprotnikom, (socialističnim in hitlerjanskim), ker nobeden izmed njiju ni kazal znakov spreobrnjenja. Kakor vemo, se je zgodilo, da je desni prehitel levega. Težko je torej takratnim avstrijskim režimom Seiplu, Dolfussu, Suschnigu pripeti značko fašizma, kajti bili so prisiljeni vladati nekoliko avtoritarno med dvema ognjema in so imeli oporo v demokratično izvoljenih zastopnikih ljudstva.

Le en mesec po umoru kanclerja Dolfussa sem prišel na Dunaj, tam sem se srečal z dr. Engelbertom Besednjakom, od njega in od mojih avstrijskih gostiteljev ter iz lastnih opazovanj sem dobil verno podobo takratne avstrijske stvarnosti in ta podoba se ni nič kaj ujemala z nekim klerofašizmom, ki so ga na vse kriplje hiteli dokazovati v Sloveniji in še marsikje drugod.

Otipljivejši povod za očitke klerofašizma je dal Frankov režim v Španiji. Tam se je takoimenovani kler, seveda skupaj s svojimi duhovnimi ovčicami globoko odahnil ob Frankovi zmagi, ker so se republikanci in anarhisti v državljanski vojni okrutno zagnali tudi proti katoliški Cerkvi. Ta oddih je bil brž krščen za klerofašizem. Ko je v Jugoslaviji stopila v vlado Slovenska ljudska stranka in sodelovala najprej s Stojadinovičem in potem s Cvetkovičem na poti k obnovi demokracije in k rešitvi hrvatskega problema in so se prav blago uporabljali še nekateri restriktivni zakoni iz prejšnje diktature, se je brž oglašila alarmna sirena pred pošastjo klerofašizma, kakor da zastopnik enega milijona državljanov — slučajno duhovnik dr. Korošec — daje in določa barvo vsem drugim vladnim članom, ki so zastopali ali predstavljali celih ostalih trinajst milijonov državljanov in so bili laiki in versko vsaj brezbrizni, če že ne vsi framasoni.

(Dalje)